

Seletuskiri Häädemeeste Vallavolikogu määruse eelnõu nr 12 „Häädemeeste valla 2016. a eelarve“ juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 1 punkti 1, § 38 ja kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse § 4, § 5 lõigete 1, 2, 3, 7 ja § 23 lõigete 2 ja 4, Häädemeeste Vallavolikogu 16. jaanuari 2014. a määruse nr 1 „Häädemeeste valla eelarve koostamise, vastuvõtmise ja täitmise kord“ § 5 lõigete 1, 5 ja 6 alusel ning arvestades Häädemeeste Vallavolikogu 16. oktoobri 2014.a määrusega nr 15 „Häädemeeste valla arengukava aastateks 2014-2020 vastuvõtmine“ ja Häädemeeste Vallavolikogu 15. oktoobri 2015.a määrusega nr 90 „Häädemeeste valla eelarvestrateegia aastateks 2016 – 2019“.

Eelnõu eesmärk ja sisu

Eelnõu eesmärk on võtta vastu Häädemeeste valla 2016. a eelarve.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (*KOKS*) § 22 lõike 1 punkti 1 alusel kuulub volikogu ainupädevusse vallaeelarve vastuvõtmine ja muutmine ning majandusaasta aruande kinnitamine ning audiitori määramine.

KOKS § 38 alusel kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve koostamise, vastuvõtmise, muutmise, täitmise ja avalikustamise ning aruandluse nõuded sätestatakse kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses (*KOFS*).

KOFS § 4 alusel kohaliku omavalitsuse üksuse eelarveaasta algab 1. jaanuaril ja lõpeb 31. detsembril. Kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve kinnitatakse üheks eelarveaastaks. Eelarves võib esitada informatsiooni ka eelarveaastast pikema perioodi kohta.

KOFS § 5 lõike 1 alusel eelarve koosneb osadest ning on kassapõhine või tekkepõhine. Kassapõhise eelarve koostamise erisused on esitatud *KOFS* §-des 6–12. Tekkepõhise eelarve koostamise erisused on esitatud *KOFS* §-des 13–19.

KOFS § 5 lõike 2 alusel eelarveosad on:

- 1) põhitegevuse tulud;
- 2) põhitegevuse kulud;
- 3) investeerimistegevus;
- 4) finantseerimistegevus;
- 5) likviidsete varade muutus.

Nimetatud eelarveosade detailsus peab kassapõhise eelarve korral vastama vähemalt *KOFS* §-des 7–11 ja tekkepõhise eelarve korral vähemalt §-des 14–18 sätestatule.

Eelarvele võib lisada *KOFS* § 5 lõikes 2 nimetatud osasid, lisa- ja täiendavat informatsiooni, sealhulgas ametiasutuste ja ametiasutuste hallatavate asutuste ning tegevuste ja eesmärkide vahelisi tehinguid, mis on vajalikud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsolukorra täpsustamiseks ja eelarve täiendamiseks, kuid mida ei arvestata *KOFS* § 5 lõikes 2 nimetatud eelarveosades.

KOFS § 5 lõikes 2 nimetatud eelarveosades võib eelarve jaotada täiendavalt tegevuste kaupa ning tegevused täiendavalt eesmärkide kaupa. Eesmärkidele lisatakse nende täitmise mõõtmiseks indikaatorid. Indikaator on eesmärgi saavutamist iseloomustav kvantitatiivne või kvalitatiivne näitaja, mille abil saab analüüsida eesmärgi täitmise suunas liikumist.

KOFS § 5 lõike 6 alusel võib volikogu volitada valla- või linnavalitsust eelarvet detailsemalt liigendama.

KOFS § 5 lõike 7 alusel võib eelarves eraldi põhitegevuse kuluna planeerida reservfondi ettenägematute väljaminekute tegemiseks. Valla- või linnavalitsus eraldab reservfondist vahendeid sihtotstarbeliselt. Valla- või linnavolikogu kehtestab reservfondi vahendite kasutamise tingimused ja korra määrusega.

KOFS § 22 alusel eelarve eelnõu koostab valla- või linnavalitsus vastavalt KOFS §-des 5 ja 21 sätestatule. Eelarve eelnõule lisatakse seletuskiri.

KOFS § 22 lõike 2 alusel seletuskirjas esitatakse vähemalt järgmine informatsioon:

- 1) selgitused ja põhjendused KOFS § 5 lõikes 3 kirjeldatud detailsuses eelmise aasta, jooksva aasta ning eelseisva eelarveaasta kohta;
- 1¹) selgitused eelarve eelnõus ja eelarvestrateegias esinevate andmete oluliste erinevuste kohta;
- 2) ülevaade arengukavas ja muudes arengudokumentides kajastatud eesmärkide kavandatavast täitmise plaanist eelseisval eelarveaastal ning nende täitmiseks kavandatavatest tegevustest;
- 3) ülevaade eelseisvaks eelarveaastaks kavandatavatest investeringutest koos maksumuste ja finantseerimisallikatega;
- 3¹) kohaliku omavalitsuse üksuse ja tema arvestusüksuse oodatav põhitegevuse tulemi väärtus ja netovõlakoomus eelseisva eelarveaasta lõpuks;
- 4) ülevaade finantsdistsipliini tagamise meetmete rakendamise kavas või raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse ajal saneerimiskavas eelseisvaks eelarveaastaks kavandatud tegevuste kohta;
- 5) muu oluline informatsioon eelseisva eelarveaasta kohta.

KOFS § 22 lõike 3 alusel eelarve eelnõu ja seletuskirja esitab valla- või linnavalitsus volikogule hiljemalt üks kuu enne eelseisva eelarveaasta algust.

Häädemeeste Vallavolikogu 16.jaanuari 2014.a määruse nr 1 „Häädemeeste valla eelarve koostamise, vastuvõtmise ja täitmise kord“ (edaspidi: Kord) § 5 lõike 5 alusel võtab volikogu eelarve vastu määrusega vastavalt KOFS-is toodud ülesehitusele ja liigendusele, arvestades Korras sätestatuga.

Korra § 1 alusel on Häädemeeste vallal Häädemeeste Vallavolikogu poolt kinnitatud kassapõhine eelarve, mille osad on: põhitegevuse tulud, põhitegevuse kulud, investeerimistegevus, finantseerimistegevus ja likviidsete varade muutus. Eelarveaasta algab 1. jaanuaril ja lõpeb 31. detsembril.

Korra § 2 lõike 4 alusel esitab vallavalitsus esitab volikogule kinnitamiseks eelarve eelnõu tegevusalade lõikes alljärgnevalt: eelarve, seahulgas palgafond.

Korra § 3 lõike 1 alusel esitatakse eelarve eelnõu esimese lugemise seletuskirjas vähemalt järgmine informatsioon:

- 1) selgitused ja põhjendused kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse (KOFS) § 5 lõikes 3 kirjeldatud detailsuses eelmise aasta, jooksva aasta ning eelseisva eelarveaasta kohta;
- 2) selgitused eelarve eelnõus ja eelarvestrateegias esinevate andmete oluliste erinevuste kohta;
- 3) ülevaade arengukavas ja muudes arengudokumentides kajastatud eesmärkide kavandatavast täitmise plaanist eelseisval eelarveaastal ning nende täitmiseks kavandatavatest tegevustest;
- 4) ülevaade eelseisvaks eelarveaastaks kavandatavatest investeringutest koos maksumuste ja finantseerimisallikatega;
- 5) kohaliku omavalitsuse üksuse ja tema arvestusüksuse oodatav põhitegevuse tulemi väärtus ja netovõlakoomus eelseisva eelarveaasta lõpuks;
- 6) muu oluline informatsioon eelseisva eelarveaasta kohta.

Sama paragrahvi lõike 2 alusel sisalduvad eelarve eelnõu teise lugemise seletuskirjas ettepanekud, mis on eelarve eelnõusse sisse viidud, samuti ettepanekud, mida ei ole arvestatud eelnõu teiseks lugemiseks ettevalmistamisel, koos põhjendustega nende eelarvesse mittelülitamise kohta. Sama nõue kehtib eelnõu teisele lugemisele järgnevate lugemiste puhul.

Korra § 4 alusel võib eelarve vahenditest moodustada reservfondi. Reservfondi suuruse kinnitab volikogu eelarve vastuvõtmisega. Vallavalitsus eraldab reservfondist vahendeid sihtotstarbeliselt ettenägematute kulude katmiseks volikogu poolt kehtestatud reservfondi kasutamise korra alusel.

Korra § 5 lõike 2 alusel peab eelarve eelnõu enne vastuvõtmist olema arutamisel vähemalt kahel volikogu istungil ja läbima kaks lugemist.

Sama paragrahvi lõigete 3 ja 4 alusel on eelarve eelnõu muutmiseks kahe lugemise vahel volikogu liikmetel, fraktsioonidel ning komisjonidel õigus 10 tööpäeva jooksul istungi toimumisele järgnevast päevast alates esitada muudatusettepanekuid. Ettepanekud esitatakse kirjalikult vallakantseleisse või vallavalitsuse e-posti aadressile. Vallavalitsusel on õigus kahe lugemise vahel

seaduste või nende alusel antud õigus- ja haldusaktidest tulenevad valla eelarvet mõjutavad muudatused eelarve eelnõusse sisse viia, informeerides sellest volikogu komisjonide esimehi. Eelarve muutmise ettepanekule, mis tingib eelnõus ettenähtud tulude vähendamise, kulude suurendamise, kulude ümberjaotamise või finantseerimistingute muutmise, tuleb algatajal lisada rahalised arvestused, mis näitavad kulude katteks vajalikud tuluallikad. Ettepanekule annab oma arvamuse vallavalitsus.

Kui volikogu ei ole eelarvet eelarveaasta alguseks vastu võtnud, võib kuni eelarve vastuvõtmiseni teha eelarve eelnõus kavandatud väljamineku, kui selle tegemise tähtaeg saabub enne eelarve vastuvõtmist ja see tuleneb:

- 1) õigusaktist;
 - 2) KOFS § 34 lõike 2 punktides 1–3, 5–5² ja 7 ning lõikes 7 nimetatud kohustuse täitmiseks sõlmitud lepingust;
 - 3) KOFS § 27 lõikest 2;
 - 4) kohtuotsusest
- (Korra § 5 lg 7).

Kui volikogu ei ole eelarvet eelarveaasta alguseks vastu võtnud, võib kuni eelarve vastuvõtmiseni teha käesoleva paragrahvi lõikes 7 nimetatata väljamineku volikogu määratud liigenduses ühe kaheteistkümnendiku ulatuses:

- 1) eelmise aasta lõpliku eelarve vastavast väljaminekust, kui kavandatav väljaminek on alanud eelarveaasta eelarve eelnõus vähemalt samas summas, või
 - 2) alanud eelarveaasta eelarve eelnõus kavandatud väljaminekust, kui see on väiksem eelmise aasta lõpliku eelarve vastavast väljaminekust.
- (Korra § 5 lg 7).

KOFS § 22 lõike 4 alusel eelarve eelnõu ja seletuskiri avaldatakse seitsme tööpäeva jooksul pärast nende volikogule esitamist kohaliku omavalitsuse üksuse veebilehel. Seletuskiri peab olema veebilehel kättesaadav kuni eelarveaasta lõpuni.

Eelarve võtab volikogu vastu määrusega. Eelarve avaldatakse seitsme tööpäeva jooksul pärast selle vastuvõtmist kohaliku omavalitsuse üksuse veebilehel. Veebilehel avaldatakse samuti eelarve menetlemist käsitlevad volikogu ja volikogu komisjonide istungite protokollid. Eelarve jõustub eelarveaasta algusest (KOFS § 23 ja Häädemeeste Vallavolikogu 13.märtsi 2013.a määruse nr 3 „Häädemeeste valla põhimäärus“ § 85 lõiked 1 ja 2 ja § 86).

KOFS § 27 lõike 1 alusel eelmise aasta eelarves ettenähtud, kuid tegemata jäänud väljaminekute tegemine jooksval eelarveaastal kavandatakse kas eelarvega, kui eelarve on aasta alguseks vastu võtmata, või lisaelarvega.

Eelarve või lisaelarvega võib kavandada eelarveosades kogusummana eelmisel eelarveaastal tegemata jäänud väljaminekuid, kui need tulenevad:

- 1) investeringute elluviimiseks sõlmitud lepingust või välja kuulutatud riigihankest;
- 2) sõlmitud lepingu alusel põhivara soetuseks antavast sihtfinantseerimisest;
- 3) sõlmitud lepingu alusel saadud sihtfinantseerimisest.

Eelmisel lõikes nimetatud väljaminekute kogusummadena kavandamise korral kehtestab väljaminekute detailsema jaotuse valla- või linnavalitsus. Ülekantud väljaminekuid võib kasutada eelmise aasta eelarves määratud otstarbeks.

Määruse jõustumine

Eelarve jõustub eelarveaasta algusest. Määrus jõustub üldises korras.

Eelnõu algataja: vallavalitsus

Eelarve eelnõu ja seletuskirja koostaja: finantsnõunik

Eelnõu seletuskirja koostaja: vallasekretär

Kuupäev: 26.10.2015